

FIL-PRIM'AWLA TAL-QORTI ĊIVILI
IMĦALLEF
ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.
ILLUM il-Ħamis, 25 ta' Frar, 2016

Kawża Nru. 58

Rik. Nru. 1043/06JRM

MICAMED LIMITED (C – 27728)

VS

**ALLCARE INSURANCE AGENCY LIMITED (C – 8180) u Middle Sea
Insurance p.l.c. (C – 5553)**

Il-Qorti:

Rat ir-Rikors Maħluf imressaq fl-20 ta' Novembru, 2006, li bih u għar-raġunijiet hemm imsemmija, l-kumpannija attriċi talbet li l-Qorti (i) issib li l-kumpanniji assikuratriċi mħarrkin naqsu milli jonoraw ir-rabtiet kuntrattwali tagħhom bħala assikuraturi tagħha taħt il-polza tal-għamla '*Contractors' All Risks Policy*' skond il-prinċipju ta' *pacta sunt servanda* meta naqsu li jħallsuha l-kumpens minnha mitlub taħt l-istess polza; (ii) tordna lill-kumpanniji mħarrkin jonoraw l-obbligi kuntrattwali tagħhom

lejha skond il-polza; (iii) tillikwida l-kumpens li l-kumpanniji m'harrkin imisshom iħallsuha taħt l-imsemmija polza, jekk meħtieġ billi tqabba periti biex jagħmlu dan; (iv) tikkundanna lill-kumpanniji m'harrkin iħallsuha l-kumpens hekk likwidat; (v) issib li l-kumpanniji m'harrkin responsabbli għad-danni li hija ġarrbet minħabba l-aġir abbużiv tagħhom; (vi) issib li, minħabba dak l-aġir, hija ġarrbet danni konsistenti f'telf finanzjarju; (vii) tillikwida, jekk meħtieġ billi tqabba perit għal dan il-għan, id-danni m'garrbin minnha minħabba fihom; u (viii) tikkundanna lill-kumpanniji m'harrkin biex iħallsuha d-danni hekk likwidati;

Rat in-Nota ta' Astensjoni tal-24 ta' Novembru, 2006¹, tal-Onorevoli Mħallf Giannino Caruana Demajo;

Rat id-degriet tagħha tas-6 ta' Diċembru, 2006², li bih ordnat in-notifika lill-kumpanniji m'harrkin u tat direttivi lill-kumpannija attriċi dwar it-tressiq tal-provi min-naħa tagħha;

Rat it-Tweġiba Maħlufa mressqa mill-kumpannija m'harrka Middle Sea Insurance p.l.c. fit-28 ta' Diċembru, 2006, li biha laqgħet għall-azzjoni attriċi billi ċaħdet li hija naqset milli tħares l-obbligi li ntrabtet bihom taħt il-polza u għalhekk qalet li t-talbiet attriċi ma jmisshomx jintlaqgħu;

Rat it-Tweġiba Maħlufa mressqa mill-kumpannija m'harrka Allcare Insurance Agency Limited fit-28 ta' Diċembru, 2006, li biha laqgħet għall-azzjoni attriċi billi, b'mod preliminari, qalet illi ma kenitx il-kontradittriċi legittima tal-pretensjonijiet attriċi. Fil-mertu, laqgħet billi qalet li t-talbiet attriċi ma jmisshomx jintlaqgħu għaliex il-ħsarat li l-kumpannija attriċi tgħid li ġraw u li dwarhom ressqet il-'*claim*' ma kinux koperti bil-polza maħruġa;

Rat in-Nota mressqa mill-kumpannija attriċi fid-19 ta' April, 2007³, b'xhieda b'affidavit u provi dokumentali meħmużin magħha;

Rat id-degriet tagħha tal-14 ta' Mejju, 2007⁴, li bih qiegħdet il-kawża fuq il-Lista tal-Kawżi ta' Qabel is-Smigħ ('*pre-trial*') u ħatret lill-Avukat Maria Dolores Gauċi bħala Assistent Ġudizzjarju biex tmexxi dak l-istadju tal-kawża;

Rat ix-xhieda mismugħa mill-Assistent Ġudizzjarju u l-provi dokumentali mressqin mill-istess xhieda;

¹ Paġ. 67 tal-proċess

² Pagg 68 – 9 tal-process

³ Paġ. 125 sa 143 tal-proċess

⁴ Paġ. 148 tal-proċess

Rat id-degriet tagħha tat-23 ta' Mejju, 2008⁵, li bih qiegħdet il-kawża fuq il-Listi tal-Kawzi għas-Smigh;

Rat in-Nota ta' Sottomissjonijiet imressqa mill-kumpannija attriċi fid-29 ta' Awwissu, 2008⁶;

Rat in-Noti ta' Sottomissjonijiet imressqin rispettivament mill-kumpannija mħarrka Allcare Insurance Agency Limited⁷ u Middle Sea Insurance p.l.c.⁸ fis-7 ta' Jannar, 2009, bi twegiba għal dik imressqa mill-kumpannija attriċi;

Semgħet it-trattazzjoni ulterjuri tal-avukati tal-partijiet;

Rat l-atti kollha tal-kawża;

Rat id-degrieti tagħha li bihom ħalliet il-kawża għas-sentenza;

Ikkunsidrat:

Illi din hija azzjoni għal ħlas ta' kumpens taħt polza ta' assikurazzjoni. Il-kumpannija attriċi (minn issa 'l hemm imsejha "Micamed") tgħid li minkejja li nħargitilha polza ta' assikurazzjoni kontra ħsarat li setgħu isiru hi u tibni post, il-kumpanniji mħarrkin assikuratriċi tagħha ma laqgħux il-'claim' tagħha għal kumpens taħt il-polza u dan bi ksur tar-rabtiet kuntrattwali tagħhom magħha. Hija trid li l-imħarrkin iħallsuha l-kumpens taħt il-polza. Minbarra dan, hija tgħid li minħabba f'hekk, garrbet danni f'telf ta' flejjes u żżid tgħid li l-imgħiba tagħhom twassal biex huma jridu jwiegħbu għal dawn il-ħsarat. Hija talbet il-likwidazzjoni ta' dawn id-danni u l-kundanna tal-imħarrkin għall-ħlas tad-danni likwidati;

Illi għal din l-azzjoni, il-kumpannija mħarrka Middle Sea Insurance p.l.c. (minn issa 'l hemm imsejha "MSI"), laqgħet billi ċaħdet li hija naqset li tħares ir-rabtiet tagħha taħt il-polza u għalhekk qalet li t-talbiet attriċi ma jmisshomx jintlaqgħu;

Illi, min-naħa l-oħra, il-kumpannija mħarrka Allcare Insurance Agency Limited (minn issa 'l hemm imsejha "Allcare") laqgħet billi, b'mod preliminari, qalet li mhijiex il-kontradittriċi legittima tal-azzjoni attriċi billi l-polza nħarget minn MSI u hija kienet biss agent ta' MSI. Fil-mertu,

⁵ Paġ. 344 tal-proċess

⁶ Paġġ. 346 sa 354 tal-proċess

⁷ Paġġ. 358 sa 369 tal-proċess

⁸ Paġġ. 371 sa 382 tal-proċess

laqgħet billi qalet li t-talbiet attriċi ma jistgħux jintlaqgħu għaliex il-ħsarat li dwarhom ressqet il-‘*claim*’ ma kinux ħsarat koperti bil-polza;

Illi għal dak li jirrigwarda l-fatti rilevanti marbutin mal-każ jirriżulta li Micamed hija kumpannija mdaħħla fil-qasam tal-manufattura u t-tqegħid ta’ arbli tad-dawl. F’Ġunju tal-2005, hija kisbet fond magħruf bħala “*Gardenia House*”, fi Triq Kalamija, f’Hal Tarxien. Micamed riedet twaqqaq’ dak il-fond u tagħmel xogħlijiet fis-sit, liema xogħol kien jikkonsisti fit-twaqqigħ ta’ bini u t-titliġħ ta’ binja ġdida minflok. Bħala kuntrattur ħatret lil wieħed Manwel Bonavia;

Illi f’Lulju tal-2005⁹, Micamed talbet il-ħruġ ta’ polza ta’ assikurazzjoni biex tkopri x-xogħlijiet li kellhom isiru. B’senħ mis-26 ta’ Lulju, 2005¹⁰, Micamed kienet assikurata ma’ MSI taħt polza (minn issa ‘l hemm imsejha “il-polza”) tal-għamla *Contractors’ All Risks Policy*¹¹;

Illi qabel ma beda x-xogħol, Micamed ħatret perit biex f’rapport jgħid fiex se jkun jikkonsisti x-xogħol u l-kundizzjoni tal-bini li jinsab f’kull naħa tas-sit¹²;

Illi x-xogħol ta’ twaqqigħ tal-post beda fil-bidu ta’ Lulju tal-2005¹³. Għall-ħabta ta’ Awwissu tal-2005, wara li nħatt il-bini tas-sit li fih kellu jsir l-iżvilupp u kien beda t-taħmil biex issir il-kantina, ġrat ħsara f’wieħed mill-fondi li jmissu miegħu, u li jgħib l-isem ta’ “*Il-Holma*” li jinsab fl-istess triq. Sid din id-dar, Mario Grech, ilmenta li sab ħsarat fil-fond tiegħu u bagħat għal Micamed biex jaraw x’kien ġara;

Illi Micamed qabbdet perit biex jagħmel rapport tal-ħsarat li dehru fil-fond ta’ biswit dak fejn kien qed isir ix-xogħol¹⁴, liema xogħlijiet l-istess perit iddikjara li kienu saru skond ma jitolbu s-sengħa u l-ħila¹⁵;

Illi Micamed għamlet *claim* taħt il-polza ma’ Allcare;

Illi f’Settembru tal-2005¹⁶ Allcare ħatret *surveyor* biex jara fiex kienu jikkonsistu l-ħsarat fil-fond “*Il-Holma*” u dan bagħtilha r-rapport tiegħu f’Ottubru tal-2005¹⁷. Fuq l-imsemmi rapport, f’Marzu tal-2006¹⁸ tqabbdet

⁹ Dok “MM1”, f’paġġ 153 – 5 tal-proċess

¹⁰ Dok “MM3”, f’paġġ. 158 tal-proċess

¹¹ Dok “JAA1”, f’paġġ. 5 sa 55 tal-proċess

¹² Dok “JAA4”, f’paġġ. 59 – 60 tal-proċess

¹³ Affidavit ta’ James Aġius Dok “JAA7”, f’paġġ 126 tal-proċess

¹⁴ Dok “JAA2”, f’paġġ. 56 – 7 tal-proċess

¹⁵ Dok “JAA3”, f’paġġ. 58 tal-proċess

¹⁶ Xhieda ta’ Chris Hayes f’paġġ. 223 tal-proċess

¹⁷ Dok “MS11”, f’paġġ. 72 – 8 tal-proċess

¹⁸ Dok “MS12”, f’paġġ. 106 –121 tal-proċess

ukoll perit arkitett biex jagħti l-fehma tiegħu dwar ir-raġunijiet għaliex setgħu seħħew il-ħsarat f'dak il-fond;

Illi sadattant, Micamed qabdet nies biex jagħmlu x-xogħol ta' tiswija li kien meħtieġ fil-fond "*Il-Ħolma*" fejn kienu deħru l-ħsarat, u ħallset hi għal dawk ix-xogħlijiet¹⁹. In-nefqa telgħet għal għaxart elef u ħmistax-il Lira Maltin (Lm 10,015)²⁰;

Illi fl-20 ta' Marzu, 2006²¹, Allcare baġtet tgħarraf lil Micamed li minħabba li deħrilha li l-kawża tal-ħsarat kienet frott tat-teħżiż (vibrazzjonijiet) li sar hu u jithammel is-sit, ma kenitx sejra tilqa' t-talba magħmula fil-*claim* imressaq minnha;

Illi fis-6 ta' April, 2006²² u fit-3 ta' Ġunju, 2006²³, Micamed talbet u kisbet rapporti oħrajn minn periti oħrajn biex ifissru fiex kienet tikkonsisti l-ħsara fil-fond "*Il-Ħolma*";

Illi Micamed fetħet il-kawża f'Novembru tal-2006;

Illi għal dak li jirrigwarda l-konsiderazzjonijiet ta' natura legali li jitnisslu mill-fatti hawn fuq imsemmija, jidher xieraq li l-ewwelnett il-Qorti tistħarreg **l-eċċezzjoni preliminari** ta' Allcare. Allcare tgħid li ma kienx messha tħarrket fil-kawża għax il-polza nħarġet mill-kumpannija l-oħra mħarrka MSI u hi aġixxiet biss bħala agent ta' dik;

Illi f'dan il-każ, Micamed ħarrket kemm lil Allcare kif ukoll lil MSI. Il-polza tal-assikurazzjoni giet iffirmita minn rappreżentant ta' Allcare "*for and on behalf of Middlesea Insurance p.l.c.*"²⁴ Għalhekk jirriżulta b'mod ċar mill-polza li Allcare kienet qiegħda tiffirmaha mhux f'xi veste personali imma bħala mandatarju tal-prinċipal tagħha MSI;

Illi Micamed ma ressqet l-ebda sottomissjoni dwar din l-eċċezzjoni, filwaqt li Allcare saħqet fuq il-fatt li, bil-liġi, l-mandatarju jidher f'atti ġudizzjarji f'isem il-mandant tiegħu f'ċirkostanzi biss fejn il-mandant ma jkunx jinsab f'Malta²⁵. Ma hemmx dubju li MSI tinsab f'Malta u kienet hija wkoll imħarrka fil-kawża;

Illi f'dan ir-rigward jinsab stabilit li "*An agent who effects or issues a policy on behalf of a principal is not, as a general rule, personally liable*

¹⁹ Xhieda ta' Mario Grech f'paġġ. 200 – 1 tal-proċess

²⁰ Dok "MM4", f'paġġ. 159 sa 167 tal-proċess

²¹ Dok "MM2", f'paġġ. 156 – 7 tal-proċess

²² Dok "JAA5", f'paġġ. 61 – 4 tal-proċess

²³ Dok "JAA6", f'paġġ. 65 – 6 tal-proċess

²⁴ Paġ. 6 tal-proċess

²⁵ Art. 1866 tal-Kap 16

for the premium or for the amount of the loss, as the case may be".²⁶ Meta l-aġent jaġixxi f'kapaċita` rappreżentattiva, tinħoloq relazzjoni ġuridika diretta bejn il-mandant u t-terza persuna. Kjarament f'dan il-każ ir-relazzjoni ġuridika hija direttament bejn Micamed bħala l-assikurat u MSI;

Illi fid-dawl ta' dawn il-konsiderazzjonijiet, il-Qorti ssib li l-eċċezzjoni preliminari hija tajba u sejra tilqagħha u teħles lil Allcare milli tibqa' aktar fil-kawża;

Illi għal dak li jirrigwarda l-**kwestjoni fil-mertu** u l-eċċezzjonijiet marbutin magħha, jidher li l-qalba tal-kwistjoni f'din il-kawża ssarraf fi kwistjoni ta' interpretazzjoni tal-polza maħruġa biex tħares minn ħsarat li setgħu jiġġarrbu f'siti qrib dak fejn kienu qegħdin isiru x-xogħlijiet;

Illi ma hemm l-ebda kontestazzjoni li waqt li kienu għaddejjin dawn ix-xogħlijiet, ġiet ikkawżata ħsara lill-fond tal-ġar "*Il-Holma*" Triq Kalamija Tarxien. Saret *claim* iżda s-soċjeta` assikuratrici rrifjutat li tħallas, billi, skond il-fehma tagħha u tal-persuni li ħatret, il-ħsarat ma kinux koperti mill-polza. MSI issejjes ir-rifjut tagħha li tagħmel tajjeb għall-*claim* ta' Micamed fuq dak li jipprovdi l-'*endorsement*' 18/05 tal-polza;

Illi sont l-imsemmi '*endorsement*'²⁷ li hemm mal-polza jingħad hekk (fil-partijiet rilevanti): "*VIBRATION, REMOVAL OR WEAKENING OF SUPPORT.. ..It is agreed that... Section Two of this policy shall be extended to cover liability consequent upon loss or damage caused by vibration or by the removal or weakening of support. Provided always that - The insurers will indemnify the Insured in respect of liability for loss or damage to any property or land or building only if such loss or damage results in total or partial collapse; - The insurers will indemnify the Insured in respect of liability for loss or damage to any property or land or building only if prior to the commencement of construction its condition is sound and the necessary loss prevention measures have been taken; - The Insured if required shall before commencement of construction and at his own expense prepare a report on the condition of any endangered property or land or building*" Jingħad ukoll li "*The Insurers will not indemnify the Insured in respect of Liability for - Loss or damage which is foreseeable having regard to the nature of the construction or the manner of its execution - Superficial damage which neither impairs the stability of the property, land or buildings nor endangers their users...*";

²⁶ Cfr. *Lewis v Nicholson* (1852) 18 Q.B. 503 (agency) per Lord Campbell, C.J., p.511 iċċitata minn E.R. Hardy Ivamy, *General Principles of Insurance Law*, (3rd edition, London, 1975)

²⁷ Paġ.26 tal-proċess

Illi mill-provi jirriżulta li x-xogħol kien jikkonsisti fit-twaqqiġ u t-tħammil tal-post *Gardenia House* fuq imsemmi, u sar mill-kuntrattur Emanuel Bonavia mqabblad minn Micamed. Il-kuntrattur beda fis-27 ta' Lulju 2005 u fl-1 t'Awwissu 2005 beda x-xogħol ta' twaqqiġ. Fit-3 t'Awwissu 2005, Mario Grech, sid il-fond "*Il-Holma*" fuq imsemmi, ilmenta li garrab diversi ħsarat fil-fond tiegħu: il-madum tal-art tal-kuridur u tal-kamra tal-banju kien straħ b'konsegwenza li l-kolonna tal-kuridur kienet qatgħet mill-bqija tal-arkata; saret ħsara lill-ġebel tal-appoġġ u kien hemm ħafna konsenturi fosthom fil-faċċata; u nfaqqgħu katusi midfunin taħt l-art tal-istess post.

Illi għalhekk biex Micamed setgħet tikkwalifika għal indennizz taħt il-polza, kien jinħtieġ illi jirriżultaw xi kundizzjonijiet. Fost dawn insibu li riedet (1) issir ħsara minn vibrazzjoni jew tneħħija jew dgħajfien ta' lqugħ, (2) il-binja tkun fi stat tajjeb u qabel jibda x-xogħol jittieħdu l-prekawzjonijiet meħtieġa, (3) isir rapport dwar l-istat tal-binja pperikolata qabel jibda x-xogħol, (4) id-dannu ma kienx prevedibbli, (5) ikun hemm kollass totali jew parzjali, u (6) il-ħsara ma tkunx waħda superficjali li la tipperikola l-istabilita` tal-proprjeta` u lanqas il-ħajja tal-persuni;

Illi mill-provi joħroġ li rekwizit (1) huwa sodisfatt. Is-soċjetajiet konvenuti jattribwixxu l-kawża tal-ħsara għall-*vibration* filwaqt li Micamed tatribwixxi l-ħsara għad-dgħajfien tal-ilqugħ. Hi x'inhil-kawża minn dawn it-tnejn, kull waħda taqa' taħt il-polza;

Illi dwar rekwizit (2) tal-polza, dan ġie wkoll sodisfatt. Ix-xhieda mressqa minn Micamed spjegaw fid-dettall il-prekawzjonijiet li ttieħdu u f'liema stat kien il-fond qabel inbeda x-xogħol;

Illi r-rekwizit (3) tal-polza ġie sodisfatt u m'hemmx kontestazzjoni dwaru. Ġie redatt rapport mill-Perit Philip Mifsud datat 25 ta' Lulju 2008²⁸;

Illi r-rekwizit (4) ġie wkoll sodisfatt. "*The reasonable man can only foresee the natural and probable consequences of his act, and in estimating these he is entitled to assume that the conditions governing these consequences will be normal unless he has actual notice to the contrary... The reasonable man is only bound to foresee the probable consequences of his act and not also the possible consequences, because in the simplest and apparently least harmful acts there are always possibilities of damage, improbable though that damage may be.*"²⁹ M'hemm l-ebda prova li x-xogħol sar bi traskuraġni. Anke l-istess

²⁸ Dok JAA4 kif ikkonfermat bil-ġurament tiegħu Dok JAA 10

²⁹ *Charlesworth & Percy on Negligence*, (London, Sweet & Maxwell, 1997) §§ 2-09, 2-10, pp 22 – 3

surveyor tas-soċjetajiet konvenuti, Chris Hayes, afferma li l-ħsara “kienet possibbli” li ssir³⁰. L-ebda prova ma ngabet 'il quddiem li, bil-mod kif sar ix-xogħol in kwistjoni, kien ovvju li kien sejjer iwassal għall-ħsara fil-post tal-ġar. Skond is-soċjetajiet konvenuti, il-ħsara seħħet b'riżultat ta' vibrazzjoni waqt it-tqattiegħ ta' ħajt u saqaf u l-ħatt tal-binja. Jirriżulta, iżda, illi f'din il-fazi tax-xogħlijiet ma dehret l-ebda ħsara. Il-ġar Mario Grech, li bl-ebda mod ma jidher li għandu xi interess fl-eżitu ta' din il-kawża, billi Micamed irrangatlu l-ħsarat kollha li ġarrab, xehed li għalkemm fiż-żmien li kien qiegħed isir ix-xogħol huwa kien mar villegġjatura, kien imur jispezzjona l-fond tiegħu kuljum biex jaċċerta ruħu li ma saritlux ħsara. Ma nnota l-ebda ħsara la meta nqatgħu s-saqaf u l-ħitan, la meta twaqqa' l-bini, u l-anqas meta sar it-tindif tas-sit billi jitneħħa l-materjal imwaqqa'. Il-ħsara tfaċċat meta sar it-tħammil u l-kuntrattur kien niżel fil-ħames jew is-sitt filata taħt il-livell tat-triq. Il-verżjoni ta' Mario Grech hija kkorroborata mill-kuntrattur innifsu, Emanuel Bonavia,³¹ kif ukoll minn James Agius ta' Micamed³²;

Illi l-ħsara għalhekk ma setgħetx seħħet minħabba xi negligenza li seħħet qabel beda t-tħammil tal-post billi kif stqarr fix-xhieda tiegħu l-perit James Farrugia, inkarigat mis-soċjetajiet konvenuti, din it-tip ta' ħsara tirriżulta minnufih u mhux wara t-trapass taż-żmien. Ix-xogħol dam sejjer ġimgħat u ma sarx f'jum jew tnejn;

Illi wara t-tindif tas-sit mid-debris, beda t-tħammil tas-sottoswol li kien ħamrija. It-tħammil sar permezz ta' makkinarju żgħir b'roti tal-lastiku u għalhekk lanqas f'dan l-istadju ma seta' jkun hemm vibrazzjoni. Il-materjal mal-ħajt tal-fond adjaċenti, u li sofra l-ħsara, tneħħa bl-idejn. Il-ħsara seħħet waqt li kien hemm dan it-tħammil. Wara li tneħħiet il-ħamrija sar qtugħ ta' blat qrib il-ħajt diviżorju iżda dan ma setax ikun il-kawża tal-ħsara għax sar wara li din seħħet;

Illi fil-fehma tal-Perit Godwin Abela,³³ (xhud *ex parte*) probabbilment il-ħsara seħħet waqt it-tħammil meta inqalgħet biċċa konkrit tal-art li kienet ingaljata mal-ħajt diviżorju, bil-konsegwenza li l-ħajt iċċaqlaq (“*caused the wall to rotate*”), ixxaqqu l-fili, u min ġo dawn ħareġ il-materjal laxk (“*loose material*”) mis-sit tal-ġar, bil-konsegwenza li sfronda l-madam ta' xi kmamar mid-dar tiegħu u tqaċċtet il-katusa tad-drenaġġ li kienet impoġġija f'dan il-materjal bla ma kienet rinfurzata bil-konkos. Ma saritx ħsara strutturali lill-ħajt innifsu. Meta l-Perit Abela ġie mistoqsi jekk din it-tip ta' ħsara hix prevedibbli, wieġeb li “ifhem f'każ bħal dan jista' jġiri.

³⁰ F'pag. 244

³¹ F'pag. 196

³² F'pag.174: “wara li neħħa l-ħamrija l-għada beda ġej id-drenaġġ u l-ilma. Qed ngħid l-għada għax jiena inkun għamilt sat-tlieta fuq il-lant tax-xogħol imbagħad ma nafx x'ġara. L-għada filgħodu x'ħin mort sibt il-problema.”

³³ Ara r-rapport f'pag. 65 – 6 tal-proċess

Jigri iktar meta jkollok sitwazzjoni fejn ikun hemm per eżempju slope. Għandek tendenza li tiġri iktar hemm. Jew f'sitwazzjoni fejn ikun hemm korsi tal-ilma, pero' jista' jiġri".³⁴ Billi ma kien hemm l-ebda "slope" u billi l-kuntrattur ma kellu l-ebda indikazzjoni li fuq in-naħa l-oħra tal-ħajt kien hemm xi korsa tal-ilma, filwaqt li kien hemm possibilita` li tiġri l-ħsara, ma kienx hemm probabilita` u għalhekk ma jirriżultax li l-ħsara fl-art tad-dar tal-ġar kienet waħda li wieħed seta' jobsorha għall-kuntrattur. Fi kliem l-istess polza, dan jibqa' jgħodd "*having regard to the nature of the construction or the manner of its execution*" – anke jekk seta' jipprevedi li seta' jagħmel ħsara lill-ħajt diviżorju. Huwa sinifikanti li fir-rapport tal-Perit James Farrugia, inkarigat mis-soċjetajiet konvenuti, għalkemm dan jatribwixxi, kif ġja` ngħad, il-kawża tal-ħsara għall-vibrazzjoni, ikompli jgħid li "*this mechanism was however probably accentuated by the problem of leaking drains present in the sub-base before the works were carried out*".³⁵ Dan huwa fattur li ma kienx a konjizzjoni tal-kuntrattur. Anke l-Perit Abela jagħmel distinzjoni bejn il-ħsara fil-ħajt u ċ-ċediment tal-art³⁶;

Illi r-rekwiziti (5) u (6) huma wkoll sodisfatti. Fil-fehma ta' Micamed, iċ-ċediment jew "*settlement*" tal-art li seħħet fil-kamra tal-banju u fil-kuridur mhix "*collapse*"; skond Micamed, "*collapse*" tfisser li effettivament jaqa' l-bini.³⁷ Min-naħa l-oħra, skont il-Perit Godwin Abela, inkarigat minnha, "*settlement tal-art hija a form of collapse*". Imbagħad issostni wkoll li biex ikun hemm kollass trid tiġi ppreġudikata l-istabilita` tal-proprijeta`. Fil-fehma tal-Qorti, ir-raġunament ta' Micamed la jirrifletti t-tifsira tal-kliem in kwistjoni fil-lingwaġġ komuni u lanqas ma jirrifletti l-fehma tal-partijiet kif jirriżulta mill-kliem tal-istess polza. L-ewwel ħaġa li l-polza titlob fir-rigward huwa li jkun hemm "*total or partial collapse*". Ċertament li l-isfrundar jew tiġrif tal-art huwa *partial collapse* tal-fond in kwistjoni. Din il-frażi trid tinqara flimkien mal-parti l-oħra tal-polza li teskludi "*superficial damage which neither impairs the stability of the property, land or buildings nor endangers their users*". Huwa ovvjju li min-naħa l-waħda "*collapse*" hija minnha nnifisha manifestazzjoni ta' nuqqas ta' stabilita` fil-bini jew fl-art; u min-naħa l-oħra ma tista' qatt tkun "*superficial*" billi hija l-oppost tagħha. "*Superficial*" tfisser xi ħaġa li sseħħ fil-wiċċ tal-ħaġa u li ma tippenetrax fil-fond. Jekk iċċedi l-art ċertament ma tkunx ħsara fil-wiċċ biss. Ikun hemm ħsara fil-wiċċ – u, kif trid il-polza, li ma tipperikolax l-istabilita` tal-bini jew l-art – meta per eżempju ikun hemm konsenturi fit-tikħil tal-ħitan jew jixxaqqaq il-madum tal-art mingħajr ma ċċedi l-art ta' taħtu. Fi kliem il-Perit Godwin Abela il-ħsara

³⁴ Paġ. 192 tal-proċess

³⁵ Paġ. 81 tal-proċess

³⁶ Paġ. 191 tal-proċess

³⁷ Ara xhieda ta' Chris Hayes, f'paġġ 235 – 6 tal-proċess

“ma kinitx superficiali. Kienet ħsara sostanzjali. Ħsara superficiali hija konsentura fil-ħajt”³⁸;

Illi fil-fehma tal-Qorti, il-parti tal-polza fejn jissemma’ t-“*total or partial collapse*” hija parti fejn qed tiġi stabbilita regola jew kundizzjoni; il-parti fejn tissemma s-“*superficial damage*” qed tagħmel eċċezzjoni għal dak li hu kopert u għaldaqstant għandu jiġi mfisser restrittivament u ċjoe` a favur tal-assikurat: “*Since exceptions are inserted in the policy mainly for the purpose of exempting the insurers from liability for a loss which, but for the exception, would be covered by the policy, they are construed against the insurers with the utmost strictness. It is the duty of the insurers to except their liability in clear and unambiguous terms.*”³⁹ Fil-kliem incisive tal-Imħallef Farwell (L.J.) fil-kawza **Etherington and Lancashire and Yorkshire Accident Insurance Co., (1909) 1 K.B. 591, C.A.**: “*Where there are clear words which prima facie import liability on the part of the company, and it is said that their effect is cut down by a subsequent proviso, I think we are bound to see that the terms of the proviso are clear and not repugnant*”;

Illi fid-dawl ta’ dawn il-konsiderazzjonijiet, il-Qorti tasal għall-fehma li Micamed kellha kull jedd li titlob li tressaq il-*claim* li rressqet ma’ MSI taħt il-polza u li titlob ir-risarciment tal-ħsarat li hija għamlet tajjeb għalihom kif maħsub fl-istess polza. Minħabba f’hekk, joħroġ li MSI naqset mir-rabtiet kuntrattwali tagħha ma’ Micamed meta ma laqgħetx ir-responsabbilta’ tagħha li tagħmel tajjeb għall-ħsara li ġrat skond il-polza fis-seħħ;

Illi għalhekk, l-ewwel talba ta’ Micamed hija tajba u sejra tintlaqa’;

Illi għal dak li jirrigwarda l-kejl tad-danni reklamati minn Micamed, dan huwa sodisfacentement ippruvat u ma jidhirx li hemm kontestazzjoni dwaru. MSI ma rressqet l-ebda prova kuntrarja jew kontestazzjoni tannefqa li Micamed daħlet għaliha biex għamlet ix-xogħlijiet ta’ tiswija fil-post ta’ Grech;

Illi, min-naħa tagħha, Micamed ma rressqet provi tal-ebda danni oħra li hija tqis li ġarrbet minħabba l-imġiba ta’ MSI. Dan qiegħed jingħad għall-finijiet tal-ħames, is-sitt, is-seba’ u t-tmien talbiet attriċi. Fin-nuqqas ta’ tali provi, il-Qorti ma tistax u la tillikwida u lanqas tikkundanna lil ħadd iħallas danni mhux pruvati;

³⁸ xhieda a fol 191

³⁹ Hardy Ivamy, *ibid.*, paġna 244

Illi għalhekk, jidher li l-kumpens li Micamed jistħoqqilha tirċievi taġġt il-polza huwa r-rifużjoni tan-nefqa li hija għamlet biex sewwiet minn butha u billi qabbdet nies kompetenti, il-ħsara li ġrat fil-fond “*Il-Holma*”, liema nefqa telgħet għal tlieta u għoxrin elf tliet mija u tmienja u għoxrin euro u sebgħa u sittin ċenteżmi (€ 23,328.67)⁴⁰;

Illi minħabba li l-Qorti sejra tilqa’ l-ewwel talba, isegwi li jmissha tintlaqa’ wkoll it-tieni u t-tielet talbiet li jimxu magħha, u għall-finijiet tal-imsemmija tielet talba qiegħda tillikwida l-kumpens dovut taħt il-polza li MSI trid tħallas lil Micamed fis-somma ta’ tlieta u għoxrin elf tliet mija u tmienja u għoxrin euro u sebgħa u sittin ċenteżmi (€ 23,328.67);

Għal dawn r-raġunijiet, il-Qorti qiegħda taqta’ u tiddeċiedi l-kawża billi:

Tilqa’ l-ewwel eċċezzjoni preliminari tal-kumpannija mħarrka Allcare Insurance Agency Limited u teħlisha milli tibqa’ aktar fil-kawża bi spejjeż għall-kumpannija attriċi;

Tilqa’ l-ewwel talba attriċi u ssib li l-kumpannija mħarrka Middle Sea Insurance p.l.c. naqset milli toqgħod mar-rabtiet tagħha taħt il-polza maħruġa favur il-kumpannija attriċi;

Tilqa’ t-tieni talba attriċi u tordna lill-kumpannija mħarrka Middle Sea Insurance p.l.c. twettaq l-obbligi tagħha lejn il-kumpannija attriċi billi seħħew iċ-ċirkostanzi maħsuba fl-istess polza;

Tilqa’ t-tielet talba attriċi u tillikwida l-kumpens li l-kumpannija attriċi jmissha titħallas taħt l-imsemmija polza mill-imsemmija kumpannija mħarrka fis-somma ta’ tlieta u għoxrin elf tliet mija u tmienja u għoxrin euro u sebgħa u sittin ċenteżmi (€ 23,328.67);

Tilqa’ r-raba’ talba attriċi u tikkundanna lill-kumpannija mħarrka Middle Sea Insurance p.l.c. tħallas lill-kumpannija attriċi s-somma ta’ tlieta u għoxrin elf tliet mija u tmienja u għoxrin euro u sebgħa u sittin ċenteżmi (€ 23,328.67), bl-imgħax legali fuq l-imsemmija somma b’seħħ millum sal-jum tal-ħlas effettiv;

Tiċħad il-ħames, is-sitt, is-seba’ u t-tmien talbiet attriċi billi ma tressqu l-ebda provi ta’ danni biex jissostanzjawhom; u

⁴⁰ Ara Dok “MM4”, f’paġ. 159 tal-proċess

Tordna li, b'żieda ma' dak li diġa' ordnat, il-kumpannija attriċi tħallas nofs l-**ispejjeż tal-kawża** u l-kumpannija mħarrka Middle Sea Insurance tħallas in-nofs l-ieħor.

Moqrija

**Onor. Joseph R. Micallef LL.D.,
Imħallef**

25 ta' Frar, 2016

**Carmen Scicluna
Deputat Registratur**

25 ta' Frar, 2016